

Rezumat

15.817.06.20F, Centre rezidențiale și așezări rurale din silvostepa pruto-nistreană în mileniul I a.Chr. – prima jumătate a mileniului I p. Chr.

Analiza materialelor sesizate la siturile de la Saharna Mare/Dealul Mănăstirii, Saharna Mică, Saharna-Țiglău, Suruceni, descoperite în complexe închise: unele stratigrafic suprapuse, altele cu obiecte cronoindicatoare în ele au permis rectificarea datării, nu numai a obiectivelor arheologice studiate, dar și a întregii civilizații Hansca-Holercani-Saharna, atestând-o perioadei de la mijlocul sec. XII- secolul XI a. Chr. Prin aceasta fost determinată veriga, rămasă necunoscută până în prezent ce făcea joncțiunea între faza finală a epocii bronzului recent și prima perioadă a fierului. Rezultatele obținute prin evidențierea „orizontului cu ceramică incizată” ca perioada timpurie a culturii Hansca-Holercani-Saharna și-au găsit aprobare în dezbaterile de la ședința în plen al celui de-al XII Congres internațional de Tracologie din 04.09.2017 de la Kazanlyk, Bulgaria și la Simpozionul Internațional din 26.05.2018 de la Tulcea, România.

Investigațiile arheologice sistematice și de proporții realizate la mai multe stabilimente au furnizat materiale, studiarea cărora au permis urmărirea dinamicii procesului demografic ce s-a derulat pe parcursul mileniului I a. Chr în silvostepa pruto-nistreană.

Unele așezări ca Saharna Mică, Hansca „La Matcă” sau Suruceni, apărute la mijlocul sec. XII a. Chr. au dăinuit până la finele sec. XI a. Chr., altele, ca Saharna Mare/Dealul Mănăstirii au avut o evoluție de lungă durată, parcurgând calea de la o mică stațiune a „orizontului cu ceramică incizată” de la mijlocul sec. XII-sec. XI a.Chr., care, lărgindu-se, este întărită cu o „citadelă” în sectorul de sud-est, formează așezarea cu ceramică incizată și ștanțată din cadrul culturii Cozia-Saharna. În sec. VIII-VII a. Chr stațiunea e relativ modestă, ca în perioada imediat următoare sec. VI-III a.Chr. să devină unul din cele mai impunătoare situri din această zonă. Înconjurat de un eficient și invulnerabil sistem defensiv, amplificat cu fortărețe aferente, el prezintă centrul rezidențial ce ținea sub control căile de comunicație și comerț din sudul regiunii Nistrului Mijlociu.

Studierea așezării de pe promontoriul de la Saharna Mică relatează că erau cazuri și de altă natură. Fondată la mijlocul sec. XII a. Chr stațiunea la finele secolului XI este abandonată, ca peste o perioadă de vreme la finele sec. VIII - începutul sec. VII a. Chr., promontoriul Saharna Mică să fie din nou populat. În sec. VI-III a. Chr. situl e puternic întărit, funcționând până la finele sec. III - începutul sec. II a. Chr., când e a doua oară abandonat. Schimbarea matcii satelor în preistorie și antichitate era un lucru obișnuit, reflectând fluctuația de populație și nicidecum o migrație în masă a comunităților sedentare de agricultori și crescători de vite.

Analiza datelor obținute prin prospecțiuni arheologice, pedologice, arheometrice și geografice a pus la dispoziție materiale concrete în baza cărora a fost posibilă elucidarea problemei aprovizionării cu apă potabilă a așezărilor amplasate în locuri lipsite de surse de acvatic. Aprovizionarea cu apă se realiza prin construirea digurilor ce formau rezervoare cu apă ca la cetățile de la Horodiște „La Șanț” și Horodiște „La Cot” sau prin exploatarea bazinelor subterane de apă ca la siturile de la Saharna Mare/Dealul Mănăstirii și Cogâlniceni.

Studierea probelor pedologice în laborator și corelarea lor cu datele obținute prin cercetări arheologice a permis conturarea principalelor „cartiere” locative, gospodărești și de cult, determinând, în linii majore, planimetria unor sate în preistorie și antichitate.

Corelarea materialelor descoperite în diferite raioane ale spațiului pruto-nistrean demonstrează existența mai multor similitudini în cultura materială între zonele de stepă și silvostepă ce înclina spre ideea răspândirii în ambele spații a unor comunități înrudite.

Analiza detaliată a modului de viață, ritului și ritualului funerar, sortimentului ceramic și obiectelor de artă a permis elaborarea unui studiu monografic special etnoarheologic în care s-au identificat criteriile fundamentale ce reflectă specificul etnicității într-o perioadă cronologică determinată și circumstanțe caracteristice concrete.